

PRAVILNIK O KINOLOŠKIM MANIFESTACIJAMA

Pravilnik o kinološkim manifestacijama važi na cijeloj teritoriji BiH te je obavezan za sve članice Kinoloških saveza u BiH. Pravilnik se pridržava pravila i propisa Međunarodne kinološke federacije - FCI, koji trenutno važe.

Ovaj Pravilnik prihvaćen je na sjednici Skupštine KSuBiH održane ..... godine.

Vrste kinoloških priredbi mogu biti: izložbe oblika (eksterijera) i radne manifestacije.

Član 1.

Kinološke priredbe oblika (eksterijera)

- a) Internacionalne (međunarodne) izložbe
- b) Državne izložbe
- c) Specijalizovane izložbe
- d) Lokalne priredbe – smotre

Za održavanje izložbi pod tačkom a) i b) moraju biti urađeni katalogi, a u njima psi navedeni prema redosljedu počevši od rednog broja 1. i nije dozvoljena dopuna kataloga naknadnim upisom. Organizator izložbe dužan je matičnom savezu članica KSuBiH najkasnije dvije sedmice poslije manifestacije besplatno dostaviti za međunarodne 5 a za državne 3 kataloga.

Član 2.

Internacionalne (međunarodne) izložbe

Internacionalne (međunarodne) izložbe štiti Međunarodna kinološka federacija (FCI). Na njima se mogu dodjeljivati kandidature CACIB za međunarodnog kandidata u ljepoti (CIB)-Championat international de Beaute.

Član 3.

Državne izložbe

Državne izložbe organizuju savezi, članice KSuBiH. Na njima se mogu dodjeljivati kandidature za mladog i zrelog šampiona BiH.

Član 4.

Specijalizovane izložbe

Specijalizovane izložbe organizuju i odobravaju se na isti način kao i državne izložbe. Ostavlja se mogućnost da članica KSuBiH uz državnu ili međunarodnu izložbu organizuje kao jednu ili više specijalizovanih izložbi jedne rase ili više rasa unutar određene FCI grupe. Na takvim izložbama potrebno je podsticati organizovanje specijalizovane izložbe autohtonih rasa. Organizator mora za takvu vrstu izložbe obezbijediti vođu izložbe, sudiju, zapisničara i sekretara ringa.

Specijalizovane izložbe jedne rase ili više srodnih rasa se mogu organizovati na sledeći način:
Tip A – održava se u okviru CAC izložbe u razredima i sa načinom ocjenjivanja propisanim za CAC izložbe, poštujući uputstva za nagrađivanje na specijalizovanim izložbama. Na ovakvim izložbama se kandidature JCAC, CAC, RCAC dodjeljuju psima bez obzira na broj prijavljenih pasa. Organizator je obavezan na izmirenje takse na svakog psa propisanom

cjenovnikom KSuBiH. Ring (ringovi) u kojima se održava specijalizovana izložba moraju biti posebno obilježeni. Prvaci Rasa sa specijalizovane izložbe učestvuju u BIS programu bez privilegija.

Tip B – specijalizovane izložbe sa kandidaturom za CAC; zahtjev mogu podnijeti klubovi ili rasni klubovi za rasu koja im je predmet djelovanja. Pravo na dodjelu kandidature se dobiva sa minimalno 35 pasa u rasi. Organizator je dužan da na prijavi naglasi da u slučaju manjeg broja od 35 pasa neće biti moguća dodjela kandidature pa će psi biti rangirani po kvalitetu u razredu (V1, V2, SG1, SG2 itd.).

Tip C – mogu organizovati samo rasni klubovi. Ovakve izložbe se održavaju po pravilniku održavanja matičnih klubova iz zemlje porijekla rase. Ti pravilnici moraju biti dostavljeni u momentu podnošenja zahtjeva u izvornoj varijanti uz prevod zvaničnog prevodioca. Ukoliko pravilnikom po kome se održava izložba predviđa dodjela kandidatura tada se primjenjuje odredba iz pravilnika tipa A. Organizator je obavezan da na odgovarajući način obavijesti sve takmičare o propozicijama koje će se primjenjivati na izložbi. Samo na ovakvim izložbama odobrava se dodjela klupski pobjednik i pobjednica (mladi i zreli).

Lokalne priredbe – smotre

Smotre su lokalne kinološke manifestacije na kojima se ocjenjuje oblik, eksterijer psa, koje organizuju kinološka društva i rasni klubovi članice saveza.

Smotre se mogu organizovati kao odgojne smotre po Pravilniku o odgoju i upisu rasnih pasa u rodovnu knjigu na kojima se utvrđuje podobnost jedinke za dalji odgoj ili u svrhu popularizacije kinologije.

Član 5.

Ovlaštenja za održavanje manifestacije

Međunarodnu izložbu pasa uz zaštitu FCI-a sa dodjelom CACIB-a organizuje samo članica, jedan od saveza KSuBiH. Međunarodne izložbe na osnovu broja odobrenih od strane FCI, KSuBiH rasopoređuje savezima, članicama na bazi pariteta. Kalendar državnih i specijalizovanih manifestacija verifikuje KSuBiH na prijedlog saveza, članica KSuBiH, uvijek za sljedeću kalendarsku godinu. Za održavanje međunarodnih i državnih izložbi kao i specijalizovane mogu se kandidovati samo one organizacije KSuBiH koje mogu zadovoljiti stručne i tehničke kriterijume propisane posebnim pravilnikom.

Član 6.

Najavljivanje i odobravanje

a) Da bi se povjerila organizacija izložbi ili smotri, organizatori moraju pismeno podnijeti zahtjev nadležnoj organizaciji. Nakon što KSuBiH dobije mišljenje komisija za izložbe matičnih saveza, pismeno verifikuje usklađeni kalendar manifestacija. Ako članica savez povjerenu manifestaciju međunarodnog karaktera neželi organizovati, KSuBiH njeno organizovanje povjerava nekoj od svojih zainteresovanih članica.

Najava kinološke manifestacije se vrši na odgovarajućem obrascu (prijava za izložbu) koja sadrži sledeće elemente: podatke o organizatoru, (uz napomenu mjesta u kojem se održava izložba), mjesta i vremena održavanja, vrsta i rang manifestacije, rokovima za najavljivanje učesnika, dnevnom rasporedu, sudijama, rasporedu rasa, razredima, te ocjenama, kandidaturama i nazivima. Na svim vrstama štampanog materijala treba jasno naznačiti da je priredba odobrena i pod zaštitom KSuBiH, a u slučaju međunarodnih izložbi da je pod zaštitom FCI-a. Programi i prijave za međunarodne i državne izložbe moraju kao radni

materijal prije štampanja biti predočeni komisiji za izložbe matičnog saveza. Nadležno tijelo za odobravanje izložbe treba u roku od petnaest (15) dana, dati svoje primjedbe i sud o prijavi i ostalom štampanom materijalu.

b) Savez članica poslije dodjele određenog broja CACIB manifestacija mora krovnoj organizaciji podnijeti pismeno obavještenje koje mora sadržavati :

- Mjesto i vrijeme održavanja;
- Ime i adresu odgovornog vođe izložbe;
- Izjavu o obavezi plaćanja kotizacije po pravilniku FCI;
- Sudijsku listu.

Skupština KSuBiH donošenjem jedinstvenog cjenovnika utvrđuje taksu za određeni vid manifestacija za svakog prijavljenog psa iz kataloga. Obavezu o besplatnoj dostavi pet (5) izložbenih kataloga od kojih dva (2) moraju biti popunjeni sa dodjeljenim ocjenama i nazivima, te prijedlozima za CACIB, RCACIB, CAC i RCAC i to u roku od dvije sedmice od dana održavanja manifestacije.

c) Potencijalni organizator koji želi organizovati državnu izložbu sa dodjelom CAC BiH treba matičnom savezu podnijeti pismeno obavještenje koje mora sadržavati :

- Mjesto, vrijeme i vrstu izložbe;
- Vrste naziva, tj. kandidature koje će se dodjeljivati;
- Ime i adresu odgovornog vođe izložbe;
- Izjavu o obavezi plaćanja.

Skupština KSuBiH će donošenjem jedinstvenog cjenovnika odrediti finansijske obaveze organizatora prema matičnom savezu odnosno prema KSuBiH.

Obavezu o besplatnoj dostavi tri (3) izložbena kataloga od kojih jedan (1) mora biti popunjen sa dodjeljenim ocjenama i kandidaturama (JCAC BiH, CAC BiH i RCAC BiH) i to u roku od dvije sedmice od dana održavanja izložbe.

d) Kinološka organizacija koja želi organizovati odgojne ili revijalne smotre mora savezu članici KSuBiH podnijeti pismeni zahtjev za održavanje.

Član 7.

Zaštita roka (termina)

a) Rok (termin) održavanja jedne međunarodne ili državne izložbe štiti KSuBiH, ako su obezbjeđeni propisani uslovi i ako prema mišljenju KSuBiH protiv toga ne postoje opravdani razlozi.

b) Smotre ne podliježu zaštiti roka održavanja od matičnog saveza, ali moraju biti blagovremeno, najmanje 30 dana prije održavanja, prijavljene komisiji za manifestacije i moraju dobiti odobrenje za održavanje.

Član 8.

Pravo učešća na izložbama

a) Pravo učešća na manifestacijama koje organizuje KSuBiH imaju svi psi koji posjeduju rodovnik KSuBiH ili njegovih članica te psi stranih državljana koji posjeduju neki od rodovnika priznatih od FCI.

b) Psi čiji vlasnici imaju stalno mjesto boravka u BiH, mogu učestvovati na manifestacije koje štite KSuBiH, odnosno, matični savez ili se organizuju prema odobrenju KSuBiH, odnosno matičnog saveza samo ako su upisani u rodovnu knjigu članica KSuBiH ili ako je taj upis zatražen za vrijeme organizovanja manifestacije. Psima, za koje je taj upis u postupku važi dodijeljena ocjena i može biti dodijeljen naziv tek poslije što je uslijedio traženi upis u Rodovnu knjigu KSuBiH.

c) Ako bi psi koji ne zadovoljavaju gore navedenu odredbu bili uvedeni u ring za ocjenjivanje, njihovo ocjenjivanje se mora odbiti. Ako je ocjenjivanje ipak obavljeno, takva ocjena ne važi.

d) Psi odgojeni u inostranstvu i psi u vlasništvu stranih državljana mogu učestvovati na izložbi samo ako su upisani u jednu odgojnu ili rodovnu knjigu koju priznaje FCI i ako su prijavljeni pod brojem te odgojne ili rodovne knjige.

Na izložbama ne mogu učestvovati psi:

- koji nisu upisani u jednu rodovnu knjigu koju priznaje FCI;
- koji za izložbu nisu prijavljeni, te psi koji bi bili dovedeni kao zamjena za prijavljene pse, a koji iz bilo kojih razloga nisu dovedeni;
- koji nisu uvedeni u katalog izložbe;
- koji boluju od zaraznih bolesti,
- na kojima su obavljene nedozvoljene promjene, kastrirani psi, psi koji nemaju normalne testise, te skotne kuje preko 30 dana gravidnosti;
- koji su u vlasništvu lica kojima je izrečena kazna zabrane učestvovanja i izlaganja pasa na kinološkim manifestacijama, ako je takvu kaznu odredila jedna kinološka organizacija koju priznaje FCI;
- psi koji nemaju odgovarajuću veterinarsku potvrdu o zdravstvenom stanju psa i zakonom propisanu vakcinaciju.

Član 9.

Dostavljanje prijave za izložbu i podaci u prijavi

a) Prijave predviđene za određenu kinološku manifestaciju, moraju biti pisane čitko, štampanim slovima, uz priloženu fotokopiju dokaza o porijeklu psa (rodovnik) za pse prijavljene u razred radnih i šampiona potvrde o ispunjavanju uslova za te razrede, zajedno sa dokazom o plaćenju kotizaciji za učešće i ostalim potrebnim taksama. One moraju biti dostavljene organizacionom odboru izložbe najkasnije do poslednjeg dana roka za prijavu i to bez obaveze za organizacioni odbor izložbe za plaćanje bilo kakvih troškova u vezi sa podnešenom prijavom. Prijave moraju potpisati podnosioci prijave ili njegovi opunomoćenici. Ako prijava nije potpisana, smatra se da prijava nije podnešena bez obzira na to je li uplaćena kotizacija za učešće.

b) Slanjem prijave izlagač se obavezuje na plaćenje taksi i bezuslovno priznavanje izložbenog reda koji proizilaze iz kodeksa lijepog ponašanja i drugih normi ovog pravilnika. Prijava ne može biti povučena. Ako je prijava psa na izložbu izvršena automatski je nastupila i obaveza plaćanja kotizacije za učešće i ako pas ne može biti doveden iz bilo kojeg razloga. Organizacioni odbor izložbe može odbiti prijavu ali pod uslovom da mora obrazložiti svoju odluku. Zakašnjele prijave, koje ne mogu ući u katalog izložbe, bezpredmetne su. Predajom ili slanjem prijave, kotizacija i ostale takse moraju biti uplaćene, a ako nisu uplaćene prije početka ocjenjivanja izlagač gubi sva prava na toj priredbi.

c) Svi podaci navedeni u prijavi moraju biti istiniti, a prijava mora biti tačno ispunjena. Ako odgovor u tekstu rubrike nije poznat ili ne može sa sigurnošću dati, u rubriku treba upisati „nepoznato“. Ko svjesno daje pogrešne podatke gubi sve ocjene i moguće nazive ostvarene na izložbi, a protiv njega se može pokrenuti disciplinska prijava.

Psi se moraju imenovati onim imenima pod kojim su upisani u Rodovnu knjigu KSuBiH ili imena iz rodovne knjige koju priznaje FCI. Ako se promjeni ime psa (promjena ili izostavljanje dijela imena iz rodovne knjige) prouzrokuje gubitak ocjene, mogućeg naziva ili nagrade. U prijavi se mogu navesti samo oni nazivi koji su izričito i konačno dodjeljeni i priznati, npr. CIB - međunarodni šampion u ljepoti, CIT - međunarodni šampion u radu, šampion neke od država članica FCI, te oznake položenih radnih ispita. Kandidature kao CACIB ne smiju se upisivati ni onda kada je vlasniku takva kandidatura potvrđena od FCI-a. Isto tako se ne upisuju izložbene nagrade i kandidature kao npr. CAC BiH, JCAC. I Klupski prvak.

Član 10.

Prihvatanje prijave

Prijava je prihvaćena kada organizacioni odbor izložbe pošalje potvrdu da je prijava primljena. U toj potvrdi se obavještava vlasnik psa o danu i vremenu kada pas mora biti doveden na izložbu. Potvrda o primljenoj prijavi je isprava za vlasnika psa ili njegovog opunomoćenika, koja mu omogućuje slobodan ulaz na izložbu. Ako se taj dokument izgubi, mora se odmah prijaviti organizacionom odboru izložbe. Izlagači se trebaju tačno pridržavati uslova koje su napisale ovlaštene veterinarske ustanove.

Član 11.

Psi prijavljeni „van konkurencije“

Van konkurencije mogu biti prijavljeni i ocijenjeni samo oni psi koji posjeduju rodovnik kojeg priznaje KSuBiH tj. FCI.

Oni se ocjenjuju nakon svih pasa u takmičarskom dijelu izložbe, upisani u katalog. Psi izloženi van konkurencije nemogu dobiti nikakve titule i nagrade niti se mogu takmičiti u odgojnim grupama ili parovima.

Član 12.

Odgovornost vlasnika psa i organizatora

Vlasnik, izlagač odgovara za sve štete koje uradi njegov pas u toku izložbe na izložbenom prostoru i van njega. Agresivne, oštre pse kao takve treba naznačiti u prijavi, a na izložbi moraju nositi zaštitnu korpu. Organizator nije odgovoran za štete, npr. krađu, bijeg ili gubitak psa.

Član 13.

Pas na izložbi: držanje, bezbjednost, odgovornost

a) Psi se moraju dovesti na izložbu onog dana kada je to određeno potvrdom o prihvatanju prijave, u naznačeno vrijeme.

Oprema za psa: psi moraju prema svojoj veličini i snazi imati odgovarajuću ogrlicu, a psi većih rasa i ogrlicu za zatezanje.

b) Psi koji nisu upisani u katalog, ne smiju u načelu biti dovedeni u prostor gdje se održava izložba, osim ako vođa izložbe ne napravi izuzetak uz obrazloženje od tog propisa.

Član 14.

Pozivanje sudija

a) Za potrebe suđenja organizacioni odbor izložbe mora pozvati sudije o svom trošku, uz predhodno dobijenu saglasnost saveza zemlje iz koje sudija dolazi. Za all round sudije saglasnost nije potrebna. Organizacioni odbor izložbe mora voditi računa o tome da svakom pojedinom sudiji za izložbeni dan dodjeli toliko pasa koliko ih on može ocjeniti, a da ne remeti održavanje izložbe. Gornja granica je 80 pasa po izložbenom danu. Ako broj prijavljenih pasa za jednog sudiju prelazi tu granicu, taj se sudija mora rasteretiti obaveze pismenog opisa psa uz njegovu saglasnost. Ukoliko saglasnost izostane organizator je dužan pozvati dodatnog sudiju uz obavezu plaćanja troškova. Ako je sudiju pozvala kinološka organizacija koja je u okviru osnovne prijavila „specijalizovanu izložbu“, ona je dužna o svom trošku pobrinuti se za dodatnog sudiju. Ako kinološka organizacija ne prihvati tu obavezu, tada će se za dodatnog sudiju pobrinuti organizacioni odbor izložbe, a trošak će snositi kinološka organizacija koja je organizovala tu izložbu.

b) Sve sudije koji rade na jednoj izložbi moraju biti poimenice navedeni u programu i katalogu, a isto tako moraju biti navedene i rase koje su pojedinom sudiji dodjeljene. To tvaži za sve izložbe. Ako pozvani sudija ne dođe na izložbu ili otkáže svoj dolazak, organizacioni odbor izložbe mora angažovati rezervnog sudiju. Izlagač nema pravo insistirati da njegov pas bude zaista ocijenjen od sudije koji je svojevremeno bio predviđen usmeno, programom, katalogom ili drugačije. Organizacioni odbor zadržava pravo angažovanja drugog sudije.

c) 1. Za inostrane sudije mora se putem KSuBiH obezbijediti saglasnost mjerodavne matične kinološke organizacije ako je članica FCI-a. Ova odredba nevaži za all round sudije. KSuBiH mora o toj saglasnosti obavezno obavijestiti organizacioni odbor izložbe. Organizacioni odbor izložbe se treba blagovremeno upoznati o tome jesu li pozvane sudije ovlaštene da ocjenjuju predviđene rase.

2. Svaki sudija koji ocjenjuje na nekoj izložbi ima pravo na nadoknadu u vidu sudijske takse, dnevnice za svaki angažovani dan i troškova putovanja. Kao troškovi se podrazumjevaju: putni troškovi - vožnja vozom u prvom razredu i prema potrebi i spavaća soba ili vožnja autobusom. Putovanje avionom, bez obzira na udaljenost, treba pri pozivanju sudije dogovoriti sa organizatorom. Sve nadoknade koje je dužan organizacioni odbor platiti sudiji kao i putovanje sopstvenim automobilom obračunava se po jedinstvenom cjenovniku koji je usvojila skupština KSuBiH. Za strane sudije mora se ispoštovati upotstvo o nadoknadi dnevnica donešenih od strane FCI. Organizacioni odbor je takođe, dužan obezbijediti noćenje uz odgovarajući smještaj u hotelu koji podrazumjeva pojedinačni smještaj u sobi sa kupaonicom ili tušem, u hotelu minimum „B“ kategorije. Vrijeme potrebno za dolazak i povratak, uzimajući u obzir dužinu puta obračunava se sa polovinom, jednom ili sl. dnevnicom. Sudije koje stanuju u mjestu održavanja priredbe imaju takođe pravo na uobičajenu nadoknadu za dnevni rad. Svaki izložbeni dan obračunava se kao 1 radni dan (1 dnevnicom).

Član 15.

Raspored razreda

a) Na izložbama se psi dijele i ocjenjuju u sledećim razredima:

RAZRED ŠTENADI za pse od 3 – 6 mj.

RAZRED NAJMLAĐIH za pse od 6 – 9 mj.

RAZRED MLADIH za pse od 9 – 18 mj.

RAZRED INTERMEDIJA za pse od 15 – 24 mjeseca

OTVORENI (ZRELI) RAZRED za pse iznad 15 mj.

RAZRED RADNIH PASA za pse iznad 15 mj. Sa priznatim ispitom određenog stepena i vrste za službene i lovčke pse.

RAZRED ŠAMPIONA u ovaj razred mogu se prijaviti psi kojima je priznat naziv državnog šampiona u ljepoti zemlje priznate od FCI ili međunarodni šampion u ljepoti, koji se takmiče za kandidaturu šampiona BiH.

Psi sa priznatim nazivom „Šampion BiH“ obavezno se upisuju u ovaj razred.

RAZRED VETERANA u ovaj razred se upisuju svi psi sa navršениh 8 godina starosti.

b) Nije dozvoljeno jednog psa istovremeno prijaviti u više razreda. Psi i kuje (mužjaci i ženke) ocjenjuju se odvojeno.

c) U rasporedu razreda a) – 1, 2, 3 i 8 ne učestvuju u takmičenju za CACIB i CAC.

d) 1. Sudija je ovlašten da uz saglasnost delegata pse koji su greškom prijavljeni u pogrešan razred premjesti u pravi razred ili grupu. Premještanje jednog psa je moguće samo onda kada je taj pas prema starosti, vrsti dlake, boji, težini, polu, veličini, manjku priznatog ispita uvježbanosti ili drugih traženih preduslova došao u pogrešan razred, posebno onda ako je pas greškom organizacionog odbora izložbe uvršten u pogrešan razred.

Zabranjeno je premještanje pasa po želji izlagača, ako psi ispunjavaju gore navedene uslove. Ako je jedan pas uz gore navedene uslove premješten, sudija je dužan da to istakne u ocjenskoj listi.

2. Psi koji su sa kašnjenjem premješteni u pravi razred ili podgrupu i oni koji su greškom izlagača sa kašnjenjem dovedeni na izložbu smiju biti ocjenjeni, poslije prijave kod organizacionog odbora izložbe, uz prisutnost zapisničara i predstavnika organizatora, ako je sudija koji je ocjenjivao tu rasu još prisutan. Za te pse izlagači nemaju nikakva prava da traže bilo koji naziv ili nagradu.

3. Svaki izlagač je odgovoran za blagovremeno dovođenje svog psa. Isto tako u svom interesu mora provjeriti da li je njegov pas u katalogu svrstan u pravi razred.

4. Pas koji se nedozvoljava ocjeniti ostaje bez ocjene, a sudija u ocjenskoj listi upisuje razlog i primjedbu „bez ocjene“.

5. Povučен sa ocjenjivanja se smatra onaj pas koji je odveden iz ringa prije početka ocjenjivanja. U ocjenskoj listi sudija će upisati primjedbu „povučен sa ocjenjivanja“ bez navođenja razloga.

6. Nedovedenim se smatra onaj pas koji nije blagovremeno doveden u ring na ocjenjivanje.

7. Izlagač nama ni u jednom slučaju pravo na povrat kotizacije ili drugih troškova koje je imao u vezi sa izložbom.

e) U ringu se mogu zadržavati samo službena lica – kao vođa izložbe (specijalizovane izložbe), sudija, prema potrebi prevodilac, zapisničar, sekretar ringa i izlagači sa psima kao i sudijski pripravnici i stažisti sa odobrenjem. Stažisti i pripravnici mogu obavljati i neku drugu dužnost u ringu kao što su zapisničari, sekretari, asistenti i prevodioci.
Uz odobrenje organizacionog odbora u ringu mogu biti za vrijeme ocjenjivanja i ostali visoki zvaničnici KSuBiH ili njihovih članica.

Član 16.

Ocjene

a) U razredu štenadi i najmlađih pasa na ocjenskoj listi poslije opisa psa umjesto ocjene upisuje se: „vrlo perspektivan“, „perspektivan“, „zadovoljava“ ili „ne zadovoljava“. U tom razredu se ocjenjeni psi rangiraju po kvalitetu od 1.- 4. mjesta.

b) U ostalim razredima, dodjeljuju se sledeće ocjene : „odličan“, „vrlodobar“, „dobar“, „nedovoljan“ i bez ocjene (u skladu sa članom 15. Stav d) 4). Rangiranje od 1.- 4. mjesta u pojedinim izložbenim razredima ocijenjenih pasa, na izložbama pod zaštitom KSuBiH nije obavezno.

c) Na kandidature ili nazive ne postoji mogućnost pravnog potraživanja.

d) Jednostrani ili obostrani kriporhidi, kao i psi koji na testisima pokazuju odstupanje u razvoju od normalnog moraju biti ocjenjeni ocjenom nedovoljan. Zatim svi psi koji imaju promjene na očima, za koje postoji sumnja da im slabi ili se gubi vid i gluvi psi, ne mogu biti ocijenjeni. Pri ocjenjivanju nedostatka zuba mora se pridržavati prema odredbama standarda pojedinih rasa, tj. za to utvrđenim smjernicama kinološke organizacije koja je u to vrijeme mjerodavna za određenu rasu.

e) Za sve pse osvojena kandidatura se označava karticama različitih boja, koje se poslije ocjenjivanja moraju pokazati prilikom upisa i ovjere ocjena i kandidaturetitula u kancelariji izložbe.

Trenutno za osvojene pojedine kandidature ili nazive važe kartice sljedećih boja:

CACIB – zlatna

RCACIB – srebrena

CAC BiH – dvobojna: plavo-žuta

RCAC BiH – dvobojna: crveno-bijela

JCAC – dvobojna: plavo-bijela

f) Ko na svom psu uradi promjene ili dozvoli da one budu urađene sa svrhom da se prevari sudija, biće isključen sa kinološke manifestacije, a eventualna ocjena, nazivi i nagrade biće osporene i poništene.

g) Sve dokumente i formulare (obrasce) vezane za izložbu, smotru, odgojni pregled štampa i propisuje savez članica KSuBiH.

Član 17.

Nagrade

a) Za sva osvojena mjesta za koje se dodjeljuju kandidature CAC (kandidatura za državnog šampiona), CACIB (kandidatura za međunarodnog šampiona), odnosno JCAC (kandidat za mladog šampiona države) nije uobičajeno dodjeljivanje trofejnih nagrada (medalja, pehara i slično).

Za sve revijalne titule, kao što su BOB (prvak rase), BOG (prvak FCI grupe), JBIS (najljepši mladi pas), BIS (najljepši pas izložbe), odnosno takmičenje za najljepšu odgajivačku grupu, najljepši par, takmičenje mladih vodiča i slično, obavezno je nagrađivanje peharom ili odgovarajućim trofejom prva tri (3) takmičara u svakoj revijalnoj konkurenciji, osim konkurencije za prvaka rase gdje se samo prvoplasiranom dodjeljuje nagrada.

Na specijalizovanim izložbama određenih rasa ili FCI grupa nagrađuju se najmanje tri (3) a najviše pet (5) prvoplasiranih pasa u svakom razredu pojedinačno zavisno od pravila načina nagrađivanja matičnog kluba zemlje porijekla.

Organizator i kinološke organizacije mogu na izložbama dodjeljivati plakete, diplome i počasna priznanja. Novčane nagrade nisu dozvoljene.

Nagrade dodijeljene od ustanova, društava, preduzeća ili pojedinaca trebaju biti dodijeljene, po mogućnosti, prema uslovima darodavca. Počasne nagrade mogu biti dodijeljene samo psima koji su ocjenjeni najmanje ocjenom „vrlodobar“. Dodjeljivanje diploma uz ocjenu ili nagrade nije obavezno, pa je to prepušteno organizacionom odboru izložbe ili kinološkim organizacijama.

b) Nagrade za odgajivačke grupe: Svi izlagači koji ispunjavaju sljedeće uslove mogu da prijave na izložbi odgajivačku grupu i to :

Odgajivačka grupa sastoji se od najmanje tri (3) psa, koji pojedinačno moraju biti prijavljeni za izložbu, unešeni u katalog i ocjenjeni tog dana.

Svi psi jedne odgajivačke grupe moraju biti iz odgajivačnice jednog odgajivača, starosti najmanje devet mjeseci, ali ne moraju biti u njegovom vlasništvu.

Odgajivačke grupe se prijavljuju na sam dan održavanja izložbe.

c) Za takmičenje u izboru najljepšeg para izložbe konkurišu dva psa različitog pola istog vlasnika ocijenjeni na dan izložbe, starosti najmanje devet mjeseci (i da su bili upisani u katalog). Pomenuti par nemora biti iz iste odgajivačnice.

Član 18.

Nazivi i kandidature

a) JCAC

JCAC može biti dodjeljen samo u razredu mladih pasa i to najboljem psu koji je ocjenjen ocjenom „odličan“ i to isto mužjaku i ženki. Ako u razredu mladih pasa ima mužjaka ili ženki koji su ocjenjeni ocjenom odličan, dodjela JCAC nije obavezna ako sudija smatra da nijedan nezaslužuje kandidaturu za titulu.

JBOB se dodjeljuje na izložbi po izboru sudije ljepšem psu u konkurenciji između JCAC mužjaka i JCAC ženke. Pas kojem je dodijeljen JBOB nastavlja se takmičiti u konkurenciji za BOB (najljepši ras u rasi) kao i u konkurenciji JBIS (najljepši mladi pas izložbe).

b) CAC BiH i RCAC BiH

Na međunarodnim i državnim izložbama kandidature za državnog prvaka u ljepoti BiH (CAC BiH – Certificat d Aptitude au Champion de B&H de Beaute – potvrda o kandidaturi za prvenstvo BiH u ljepoti), sudija može dodijeliti najboljem psu iz „intermedija“, „otvorenog razreda“ (zrelih), „razreda radnih pasa“ i „razreda šampiona“ i to isto mužjaku i ženki.

RCAC BiH može biti dodijeljen prvom sledećem psu iz prethodno navedenih razreda koji je ocijenjen ocjenom „odličan“, ako je sudija uvjeren da bi se taj pas mogao kandidovati za CAC BiH, ako pas koji je osvojio CAC BiH ne bi bio prisutan. Ako je CAC BiH dodijeljen psu kome ne može biti potvrđen od KSuBiH, taj naziv prelazi na psa koji je osvojio RCAC BiH. U razredu veterana pobjedniku (posebno za mužjake i ženke) dodjeljuje se Prvak razreda veterana.

c) CACIB i RCACIB

Na međunarodnim izložbama koje štiti FCI dodjeljuje se CACIB – kandidatura za međunarodnog prvaka u ljepoti koje je organizovao FCI. Za takvu kandidaturu takmiče se zajedno najbolji psi koji su dobili kandidature CAC iz razreda „intermedija“, „otvorenog“ razreda, razreda radnih pasa iz razreda šampiona, ali podjeljeni po polovima. Prijedlog za CACIB ne smije biti povezan nikakvim drugim uslovom osim ako je pas bezuslovno najistaknutiji u ljepoti. Sudija nije dužan, a ni ovlašten da se raspituje ili se obavještava o porijeklu psa ili drugim podacima, kako o vlasništvu i sl. nego mora suditi samo prema izgledu psa. Za dodjelu kandidature CACIB mjerodavan je uvijek samo jedan sudija. Potvrda te kandidature slijedi od FCI-a putem KSuBiH ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

-Pas na dan izložbe mora biti star najmanje 15 mjeseci.

-Mora imati priznat dokaz o porijeklu (rodovnik redovne Rodovne knjige) izdan od jedne kinološke organizacije koju priznaje FCI.

RCACIB može biti predložena sljedećem psu koji je dobio kandidaturu CAC iz razreda navedenih za dodjele CACIB-a uz prethodno uvođenje psa koji je dobio RCAC iz razreda iz kojeg je pas sa dodijeljenom kandidaturom CACIB, ako je sudija ubijeđen da bi se taj pas mogao kandidovati za CACIB ako pas kojem je dodijeljen CACIB nebi bio prisutan.

d) Mladi i zreli klupski prvak

Mladi klupski prvak (JCIW) se dodjeljuje posebno najljepšem mladom mužijaku i najljepšoj mladoj ženki u rasi na specijalizovanim izložbama tipa B i tipa C (član 4.)

Zreli klupski pobjednik (CIW) se dodjeljuje posebno najljepšem mužijaku i najljepšoj ženki iz razreda intermedija, zrelih, radnih i šampiona u rasi na specijalizovanim izložbama tipa B i tipa C (član 4.)

Dodjela zvanja najljepši pas u rasi - BOB

Na državnim – CAC izložbama za najljepšeg psa rase (BOB) konkurišu psi koji su stekli kandidature JBOB, CAC iz razreda intermedija, zrelih, radnih, šampiona (mužjaci i ženke) te psi iz razreda veterana kojim je dodijeljen prvak razreda veterana (mužjka i ženka).

Najljepšeg psa u rasi bira sudija u ringu.

Na međunarodnim izložbama –CACIB, za najljepšeg psa rase (BOB) konkuriše JBOB, CACIB mužjak i CACIB ženka te prvak razreda veterana (mužjak i ženka).

Revijalni dio – Best in Show – BIS

U revijalnom dijelu koji slijedi nakon završetka ocjenjivanja po ringovima i u vrijeme predviđeno protokolom izložbe vrši se izbor pobjednika u sledećim kategorijama:

a) najbolji mladi vodič - junior handler za koga konkurišu svi mladi vodiči starosti od 9-18 godina na međunarodnim izložbama u dvije kategorije:

- do 14 godina,

- od 14 do 18 godina.

- b) najljepše štene izložbe; konkurišu sva štenad starosti 3-6 mjeseci koji su na dan izložbe ocijenjeni opisnom ocjenom vrlo perspektivan
  - c) najljepši najmlađi pas; konkurišu svi psi iz razreda najmlađih 6-9 mjeseci koji su na dan izložbe dobili opisnu ocjenu vrlo perspektivan
  - d) najljepši par; konkurišu svi parovi prijavljeni uz prethodno plaćenu kotizaciju u skladu sa članom 17.
  - e) najljepša odgajivačka grupa; konkurišu odgajivačke grupe pasa koji su se blagovremeno prijavile uz plaćenu kotizaciju u skladu sa članom 17.
  - f) najljepši veteran; konkurišu svi veterani kojima je dodijeljen Prvak razreda veterana
  - g) pobjednici FCI grupa od I-X
  - h) najljepši mladi pas - junior BIS; konkurišu svi psi koji su na izložbi tog dana dobili JBOB
  - i) najljepši pas izložbe – BIS; konkurišu svi pobjednici FCI grupa
- U svim kategorijama se biraju prva tri mjesta.

Član 19.

Uslovi za sticanje zvanja šampiona (mladi, zreli, internacionalni, radni)

Naziv „Mladi Šampion BiH“ (JCH BiH) se stiče osvajanjem tri titule PRM kod najmanje dvoje različitih sudija.

Naziv „Šampion BiH“ (CH BiH) na traženje vlasnika priznaće KSuBiH psu koji je na tri (3) državne ili međunarodne izložbe u BiH, od najmanje dvoje različitih sudija dobio CAC BiH (kandidaturu). Između prve i posljednje dodjele CAC BiH mora da prođe najmanje šest mjeseci i jedan dan. Od tri potrebna CAC BiH dva mogu biti osvojena na državnim izložbama, a jedan CAC BiH može biti osvojen na jednoj specijalizovanoj, odgojnoj smotri ili na bilo kojoj drugoj izložbi na kojoj je skupština KSuBiH odobrilo dodjelu CAC BiH.

Za rase kojima je FCI propisao obavezu polaganja radnog ispita za osvajanje naziva „Šampion BiH“, pored radnog ispita oni moraju još dobiti :
- dva CAC BiH koji mogu biti osvojeni na državnim izložbama ili jedan na specijalizovanoj ili bilo kojim gdje je skupština KSuBiH odobrilo dodjelu CAC BiH. Između prve i posljednje osvojene kandidature mora proći najmanje šest mjeseci i jedan dan. Psi koji su već proglašeni za „Šampiona BiH“ ispadaju iz daljeg takmičenja za taj naziv, a dodjeljena kandidatura CAC BiH takvom psu prelazi na psa (kuju) koji je osvojio RCAC BiH.

Za dobijanje naziva „Međunarodni šampion u ljepoti“ (CIB) koga dodjeljuje FCI, vrijede uslovi koje je utvrdio i objavio FCI.

Titulu zvanje „Radni Šampion BiH“ – CHT -, biće regulisano posebnim pravilnicima o stručnom radu za lovačke i službene pse u skladu sa FCI propisima za pojedine rase.

Odluku o dodjeli šampionata u posebnim uslovima donosi Upravni odbor KsuBiH.

Član 20.

Otpuštanje psa sa izložbe

Psi smiju biti udaljeni sa izložbe tek poslije završetka manifestacije. Ko samoinicijativno odvede psa ranije, gubi sve moguće dodjeljene nazive i nagrade na toj izložbi, a može biti isključen i sa budućih manifestacija.

Član 21.

Žalba na odluku sudije

a) Svaka sudijska odluka je konačna i protiv nje nije dozvoljena žalba izuzev ako je učinjena formalna greška ili je dodjeljena ocjena nedovoljan. Zabranjena je naknadna provjera pojedine sudijske odluke od drugih sudija ili sudijske komisije. Svaka nepristojna kritika jedne sudijske ocjene ili odluke može prouzrokovati gubljenje svih dobijenih ocjena, naziva i nagrada te trenutno odstranjivanje sa izložbe, a disciplinski organi KSuBiH može izreći mjeru isključenja sa budućih priredbi (prijedlog organizacionog odbora izložbe, tj. na traženje sudije ili delegata).

b) Formalne greške

Formalne greške su npr.:

- pas ocjenjen a da nije u katalogu,
- ocjenjen a da nije u adekvatnom razredu, polu,
- ocjenjen od strane sudije koji nema licencu za određenu rasu,
- itd.

Ako je došlo do formalne greške, čiji je krivac organizator ili sudija, svaki tako povređen izlagač ima pravo žalbe. Ako to sazna organizacioni odbor izložbe, dužno je preduzeti potrebnu istragu i neophodne mjere. Žalbe protiv urađenih formalnih grešaka trebaju biti podnešene organizacionom odboru izložbe pismeno, na dan izložbe i odmah na licu mjesta. Uz svaku žalbu treba priložiti određeni novčani iznos koji odredi organizacioni odbor izložbe. Ako žalba bude odbijena, taj iznos ide u korist organizatora izložbe. Odluku o podnešenoj žalbi donosi komisija za žalbe, poslije saslušavanja svih učesnika, takođe na licu mjesta i na dan održavanja izložbe.

Član 22.

Rad sudija

Sudije trebaju potpisati ocjenske liste i prijedloge za dodjeljivanje naziva i kandidatura, te moraju paziti da dodijeljeni nazivi i candidature na njima budu tačno označene. Ocjenske liste moraju biti jasno i čitko ispisane, po mogućnosti elektronski i u četiri primjerka: prvi izlagaču, drugi organizatoru, treći savezu članici i četvrti KSuBiH ukoliko se radi o CACIB izložbi.

U slučaju CAC izložbe i specijalke ocjenske liste se rade u tri primjerka bez obaveze slanja KSuBiH.

Član 23.

Održavanje reda

Vođstvo izložbe dužno je da održava red na izložbenom prostoru. Svi učesnici na izložbi dužni su slijediti uputstva opunomoćenih i posebno označenih lica. Oni koji postupe suprotno mogu biti trenutno odstranjeni sa izložbe, a zavisno od okolnosti i kažnjeni

odgovarajućim mjerama. Zabranjeno je uvođenje, unošenje pasa i drugih životinja na izložbu koji nisu prijavljeni za kinološku manifestaciju. Najrigoroznije će se kazniti svaki takmičar koji bude koristio druge pse ili životinje za stimulaciju psa. Zabranjena je upotreba zvučnih rekvizita i ubacivanje ostalih rekvizita u takmičarski ring.

Član 24.

Odluke u slučaju sporova

U sporovima među učesnicima na izložbama odlučuje Komisija za žalbe u prisustvu učesnika u sporu i to na licu mjesta ili organizacioni odbor, odnosno Komisija za žalbe uz konsultaciju sa kinološkom organizacijom mjerodavnom za rasu. Naredna instanca za spor je matični savez, a poslednji stepen u takvom sporu je KSuBiH.

Član 25.

Izveštaj o izložbi

Organizator CAC izložbe je dužan da u roku od mjesec dana poslije održane priredbe proslijedi izvještaj o izložbi koji se sastoji od :

Popunjenog jednog kataloga ocjenama i svim dodjeljenim nazivima i kandidaturama, dva prazna kataloga, te jedan primjerak ocjenskih lista. Broj u katalogu prijavljenih i upisanih te stvarno ocijenjenih pasa.

Imena sudija koji su sudili na izložbi uz spisak rasa koje su ocjenjivali.

Prijedloge i primjedbe. Organizator izložbe treba izmiriti takse u roku od 15 dana po završetku izložbe.

Organizator CACIB izložbe je dužan da u roku od mjesec dana poslije održane priredbe proslijedi izvještaj o izložbi koji se sastoji od :

Popunjena dva kataloga ocjenama i svim dodjeljenim nazivima i kandidaturama, tri prazna kataloga, te jedan primjerak ocjenskih lista. Broj u katalogu prijavljenih i upisanih te stvarno ocijenjenih pasa.

Imena sudija koji su sudili na izložbi uz spisak rasa koje su ocjenjivali.

Prijedloge i primjedbe. Organizator izložbe treba izmiriti takse u roku od 15 dana po završetku izložbe.

Član 26.

Otkazivanje izložbe

Ako je održavanje jedne izložbe spriječeno, organizacioni odbor izložbe je dužno prijavljenim izlagačima vratiti uplaćene kotizacije za izlaganje. Organizacioni odbor izložbe može od uplaćenih kotizacija odbiti iznos potreban za pokrivanje nastalih troškova oko organizovanja te izložbe.

Član 27.

Obaveze organizatora u toku održavanja kinološke manifestacije

- da adekvatnim obilježjima, putokazima obezbijedi lakši pristup izložbenom prostoru
- da obezbijedi adekvatan parking
- da vidno obilježi ringove sa imenom sudije kao i rasama koje se izlažu u tom ringu
- da obezbijedi u svakom ringu zapisničara i sekretara ringa kao i po potrebi prevodioca
- da obezbijedi mokri čvor i pristup pitkoj vodi
- da obezbijedi namjenski prostor za fiziološke potrebe pasa
- da obezbijedi potreban fond nagrada predviđen ovim pravilnikom
- da obezbijedi prisustvo veterinarske službe
- da obezbijedi prisustvo medicinske službe
- da obezbijedi prostor za kancelariju izložbe sa adekvatnim stručnim kadrom
- da obezbijedi redarsku službu
- da obezbijedi sve potrebne saglasnosti za održavanje manifestacije od opštinskih i državnih organa
- da izvrši sve potrebne radnje i obezbijedi sve druge potrebne preduslove za nesmetano održavanje kinološke manifestacije u skladu sa ovim pravilnikom i drugim aktima KSuBiH.

Član 28.

Delegat na izložbi

Na sve izložbe pasa na kojima se dodjeljuju kandidature CAC BiH i CACIB, savez članica KSuBiH određuje delegata, koji je službeno lice istog saveza i na izložbi predstavlja matični savez i KSuBiH. Delegat mora biti iskusan kinološki sudija. Delegat kao službeno lice saveza članice KSuBiH ima obaveze, prava i odgovornost.

Delegat je dužan da dođe na mjesto gdje će se održavati izložba blagovremeno prije održavanja izložbe.

Treba se detaljno upoznati sa svim pripremama za manifestaciju, pregledati katalog, pregledati terene, informisati se o dolasku sudija i sa programom rada izložbe. U slučaju da su nađene nepravilnosti u odnosu na ovaj Pravilnik i ostale akte KSuBiH, iste se moraju otkloniti.

Prava delegata na manifestaciji su sljedeća:

- daje potrebna stručna tumačenja o primjeni Pravilnika, opštih odluka KSuBiH i odluka ovog Pravilnika,
- ukoliko uoči bitne nepravilnosti, može obustaviti priredbu (djelimično ili cijelu) dok se nepravilnosti ne otklone,
- prati cijeli tok rada i interveniše na eventualna neprikladna i nedolična ponašanja izlagača, vodiča, učesnika ili kinoloških sudija, odnosno posjetilaca,
- interveniše po svim pitanjima i propustima ukoliko nisu u skladu sa programom priredbe, određenim pravilnicima i odredbama ovog Pravilnika,

Delegat zajedno sa organizatorima snosi punu moralnu i ličnu odgovornost ukoliko priredba nije održana u skladu sa postojećim propisima i odredbama ovog Pravilnika. Odmah po završetku izložbe, a najkasnije u roku od 15 dana dužan je podnijeti disciplinske prijave savezu članici KSuBiH protiv eventualnih propusta izlagača, kinoloških sudija i organizatora. Najkasnije u roku od 15 dana poslije održane manifestacije, delegat je dužan dostaviti savezu članici KSuBiH pismeni izvještaj o održanoj priredbi.

Izvještaj delegata mora da sadrži najmanje sljedeće podatke :

- mjesto, vrijeme, značaj i vrstu izložbe,
- organizatora manifestacije

- ko je odobrio izložbu,
- vremenske prilike ukoliko se priredba održava na otvorenom,
- izložbeni prostor, broj ocjenjivačkih ringova, veličinu, opremljenost, higijenske uslove,
- lica u ocjenjivačkom ringu – sekretar ringa, zapisničar, sudijski pripravnici,
- tehnika pozivanja izlagača i učesnika – ozvučenje,
- redari i služba bezbjednosti,
- analiza kataloga,
- broj upisanih domaćih i stranih izlagača,
- koliko je sudija bilo predviđeno, a koliko prisutno (ime i prezime) i da li za sve postoji saglasnost matičnog saveza – koliko je bilo prisutno sudijskih pripravnika, i da li su svi propisno prijavljeni za stažiranje,
- način otvaranja i zatvaranja izložbe (prikladan govor, himne, zastave država učesnika),
- približan broj posjetilaca,
- da li je bilo negodovanja izlagača i po kom pitanju,
- da li je bilo žalbi i kako su riješene,
- ocjena ponašanja sudija, eventualni propusti,
- navesti sve uklonjene nepravilnosti i ponašanje organizatora na ukazane nepravilnosti,
- dodjeljivanje kandidatura, diploma, nagrada, pehara i sl.
- zaključak u kom treba dati mišljenje – ocjenu, da li je izložba bila održana po pozitivnim kinološkim propisima, da li je zadovoljila ciljeve kinologije BiH i da li se organizatoru ubuduće može povjeriti organizovanje slične izložbe.

Član 29.

Radne kinološke manifestacije (ispit lovačkih pasa)

Međunarodne manifestacije – utakmice su pod pokroviteljstvom FCI. Na njima se mogu dodjeljivati kandidature CACIT, RCACIT – za međunarodno prvenstvo u radu CIT – Championat international de Travaille.

Državne manifestacije (ispiti lovačkih pasa) su pod pokroviteljstvom saveza članica KSuBiH. Na njima se mogu dodjeljivati kandidature CACT BiH, RCACT BiH za prvenstvo BiH u radu CHT BiH.

Radne kinološke manifestacije (ispiti) detaljno će biti obrazložene:

- a) Pravilnicima sportske i radne kinologije
- b) Pravilnicima o ispitima lovačkih pasa:
  - Pravilnik o radu pasa goniča
  - Pravilnik o radu pasa jamara
  - Pravilnik o radu pasa ptičara
  - Pravilnik o radu pasa retrievera i pasa za vodu
  - Pravilnik o radu pasa cunjavaca
  - Pravilnik o radu na krvnom tragu
  - Pravilnik o radu pasa glasnog gona na divlju svinju
  - i ostale pravilnike za koje se ukaže potreba.

Pomenute Pravilnike izradiće posebne komisije koje će imenovati Upravni odbor KSuBiH.

Član 30.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja.